

GJËRAT E FUNDIT TË NJERIUT

FERRI

Do të flasim tani për një temë që vetëm kur e përmendim, pak a shumë të gjithëve, na fut tmerrin që është “Ferri”, një nga temat që i përkasin Gjërave të fundit të njeriut. Dua t’ju them së pari që nuk po e shtjellojmë këtë temë për t’i futur frikën askujt, as për t’i bërë lavazh truri apo presion psikologjik apo quajeni si të doni, që të ndryshojë jetë sepse “do të shkosh në ferr!”. Absolutisht, nuk është qëllimi ynë dhe nuk na intereson kjo gjë, sepse për mendimi tim është vetëm antiproduktive, pra shpesh terrori dhe imponimi nuk prodhojnë kurrë të mirën, përkundrazi përfundojnë së prodhuari shpeshherë efektin e kundërt në krahasim me efektin e dëshiruar.

Pra, po e shtjellojmë këtë temë, sepse nqs ndonjëri prej jush ka lexuar me vëmendje temat e mëparshme, pra atë të vdekjes dhe të gjyqit, vjen spontane që të flasim për temat në vazhdim, në këtë rast për ferrin. Do të ishte një padrejtësi e madhe sikur ta anashkalonim këtë temë vetëm sepse është “tepër e frikshme” apo sepse nuk është aq e bukur sa ajo “e parajsës”. Është një realitet shpirtëror, i cili sikurse thamë mund të besohet nëpërmjet fesë, që ekziston dhe prandaj jemi të detyruar që ta shtjellojmë.

Pastaj, duke qenë se siç kemi thënë në temën e Gjyqit, secili nga ne që po e lexon këtë shkrim tani jemi të lirë, secili nga ne (larg qoftë për të gjithë) është në mundësinë për ta keqpërdorur lirinë e dhuruar nga Zotit për të mirën, duke e përdorur për të keqen dhe kështu duke rrezikuar fort që të shkojë në ferr. Prandaj, është mirë të dimë në lidhje me të jo vetëm si njohuri teorike, të thata, pa substancë e që pas dy sekondash i harrojmë, por që të dimë mbi të gjitha se kush shkon në ferr dhe çka është ferri konkretisht.

Po ashtu, dhe këtu e mbyll hyrjen duke filluar me pyetjet e veçanta, edhe ato pak nga ne që besojnë në ekzistencën e ferrit, kanë shumë paragjykime mbi ferrin, i pari i të cilëve është pikërisht shprehja “Zoti të çon në ferr” ose “ferri është bosh” ose “në ferr shkojnë hajdutët dhe kriminelët e mëdhenj, ne të tjerët s’kemi punë me të”. Ja t’i shqyrtojmë me vëmendje të gjitha çështjet.

1. A EKZISTON FERRI? NQS PO, SI MUND TA DIMË?

Modeomos kjo është pyetja e parë dhe është e kotë që të vazhdojmë më tej, nqs nuk besojmë në ekzistencën e ferrit. Çdo pyetje që vijon do bazohet mbi besimin e plotë të ekzistencës së ferrit, kështu që kjo pyetje e parë është themelore që të sqarohet.

Tani, kemi folur në temat e mëparshme (Vdekja dhe Gjyqi) dhe kemi shpjeguar që, shpirti i njeriut, realitet shpirtëror dhe i pavdekshëm, pas shkëputjes së tij nga trupi (kjo është vdekja) i nënshtrohet një gjyqi të veçantë, i cili e vë shpirtin në raport me Krishtin dhe si rrjedhojë e këtij gjyqi, shpirti merr destinacionin e tij të përvetshëm, në ferr, o në parajsë (direkt ose duke kaluar përpara nga Purgatori).

Kemi thënë që këto tema, siç janë gjyqi, ferri dhe parajsja, ndryshe nga temat si pavdekshmëria e shpirtit që mund të njihet edhe vetëm nëpërmjet arsyes (lexo: Vdekja), mund të njihen vetëm nëpërmjet fesë. Kemi thënë që feja jonë nuk është një fe që bazohet mbi fjalë boshe apo teori të shpikura, por bazohet mbi fjalën e Zotit tonë Jezu Krishtit, që duke qenë Zot, thotë përherë e gjithmonë të vërtetën. Është vetë Jezu Krishti pra që na e ka thënë që ekziston ferri (dhe ja tani do të shikojmë edhe kur e ka thënë ai këtë, duke u nisur nga pjesë biblike). **Kjo në vetvete duhet të na mjaftojë që të besojmë në ekzistencën e ferrit, sepse fjala e Jezu Krishtit Zot është fjalë e vërtetë dhe e palëkundshme, përbiles ai vetë është e Vërteta.**

Po ashtu, kemi shpjeguar edhe në mënyrë të arsyeshme se si ishte e pamundur që të mos kishte një gjyq për shpirtin e njeriut, dhe e kemi thënë duke e lidhur këtë argument me lirinë e secilit prej nesh: Pra, kur njeriu e përdor lirinë e dhënë atij nga Zoti për mirë, duke e ndërtuar kështu lumturinë e shenjtërinë e tij që janë qëllimet për të cilat Zoti na ka krijuar, menjëherë merr shpërblimin në vetvete; e kundërta ndodh me njeriun kur e keqpërdor lirinë duke u shkatërruar kështu me duart e veta. Edhe në këtë rast, njeriu e merr dënimin në vetvete. Por, faktin që ekziston ferri nuk mund ta arrijmë në asnjë mënyrë me anë të arsyes, po të mos na e kishte thënë Jezusi. Po të mos kishim Jezusin Zot që na i thotë këto gjëra, atëhere ne do të ishim si filozofët paganë para lindjes së Krishtit (Aristoteli, Platoni) ose si budistët e hinduistët të cilët duke qenë se besojnë në pavdekshërimin e shpirtit dhe në faktin që njeriu mund të bëjë mirë ose keq, atëhere i japin destinacione të ndryshme shpirtit pas vdekjes duke shpikur teoritë e tyre si psh reinkarnacioni. Por, asnjë nga ata nuk mund të shpikë ekzistencën e ferrit, sepse ky realitet është realitet shpirtëror dhe që mund të na e tregojë vetëm ai që e di mirë se si është: Zoti, pra Jezu Krishti.

Atëhere përgjigja është:

FERRI EKZISTON SEPSE JEZU KRISHTI ZOT NA KA THËNË QË EKZISTON.

Kur e ka thënë këtë? Ku? Ja të japim themelet biblike:

Mateu 5, 22: *E unë po ju them: Kushdo zemërohet kundër vëllait të vet, do të jetë përgjegjës para gjyqit; e kush t'i thotë vëllait të vet: 'Budalla', do të jetë përgjegjës para Sinedrit; kush t'i thotë: 'I marrë', do të përgjigjet në zjarrin e ferrit.*

Mateu 5, 29: *Nëse syri yt i djathtë të çon në mëkat, nxirre e flake larg teje! Është më mirë për ty të humbasësh njëren nga gjymtyrët e tua, se i tërë trupi yt të hidhet në ferr.*

Mateu 13, 49- 50: *Kështu do të ndodhë edhe në mbarimin e botës: do të dalin engjëjt e do t'i ndajnë të këqijtë prej të drejtëve dhe do t'i hedhin në furrë të ndezur, ku do të jetë vaj dhe kërcëllim dhëmbësh.*"

Marco 9, 43-48: *Prandaj, nëse dora jote të çon në mëkat, preje! Më mirë është për ty të hysh dorë e djathtë në ferr - në zjarr që s'fiket kurrë. E nëse këmba jote të çon në mëkat, preje! Më mirë është për ty të hysh në ferr në çalë se t'i kesh të dy këmbët e të hidhesh në ferr. Po qe se edhe syri yt të çon në mëkat, nxirre! Më mirë është për ty të hysh në Mbretërinë e Hyjit me një sy se t'i kesh të dy e të hidhesh në ferr. Ku 'krimbi i tyre nuk cof e zjarri nuk fiket.'*

Mateu 10, 28: *Mos i druani ata që vrasin trupin e nuk mund ta vrasin shpirtin. Kini frikë më tepër nga Ai, që mund t'jua humbë në ferr shpirtin edhe trupin.*

Në këto vargje, Jezu Krishti flet haptas për ekzistencën e ferrit, që ai e quan “Geena” (në përkthimin e Biblës në shqip është përkthyer direkt “ferr”) dhe “zjarr që nuk shuhet kurrë”, që është i rezervuar për ato që deri në fund të jetës së tyre nuk besojnë dhe nuk kthehen dhe Jezusi thotë që në këtë “vend” mund të humbasin si shpirti, ashtu edhe trupi.

Po ashtu, Jezusi ka folur me fjalë shumë të ashpra duke thënë që ai do të dërgojë engjëjt e tij për të gjithë keqbërësit dhe do të shpallë për ta dënimin. E lexojmë në:

Mateu 13, 41-42: *Biri i njeriut do t'i dërgojë engjëjt e vet për t'i mbledhur në Mbretërinë e tij të gjithë ngashnjësit dhe ata që bëjnë keq, e do t'i hedhin në furrë të ndezur, ku do të jetë vaj e kërcëllim dhëmbësh.*

Mateu 25, 41: *Pastaj do t'u thotë edhe atyre që do të jenë në të majtën: 'Ikni prej meje, të mallkuar, në zjarr të pasosur, të përgatitur për djallin e për engjëjt e tij!*

Po ashtu, Jezusi flet për mundësinë reale të njeriut që e keqpërdor lirinë e tij për t'u humbur në ferr:

Mateu 7, 13-14: *“Hyni nëpër derën e ngushtë, sepse e gjerë është dera dhe e gjerë rruga që çon në bjerrje e shumë janë nga ata që kalojnë nëpër të! Sa e ngushtë është dera e sa e ngushtë është rruga që çon në jetë e janë pak nga ata që e gjejnë!”*

Besoj se mjaftojnë për të treguar vërtetësinë e asaj që po themi. Por le të shkojmë më në thellësi. Do të ketë ndonjëri më dinak midis nesh që të na thotë:

2. PO SIKUR KY ZJARRI QË S'SHUHET DHE KJO GEENA TË JENË VETËM DISA METAFORA QË I KA PËRDORUR JEZUSI PËR TË KTHYER NJERËZIT DHE JO REALITETE?

E keni parasysh fytyrën e një fëmije kur i thonë në një farë pike që nuk ekziston babagyshi i Vitit të Ri?! Shumë i trishtuar, i zhgënjyer, sepse prindërit vetëm për të bërë që të sillen mirë fëmija e të jetë i kënaqur e kanë gënjyer. Ose në Itali *Befana*, pra kjo shtriga që fëmijëve që sillen keq u sjell karbon, ose “njeriu i zi” që është kjo figurë e shpikur, e tmerrshme me anë të së cilës shumë prindër arrijnë të ushqejnë fëmijët rebelë që nuk ju pëlqen ushqimi. Ja e imagjinoni dot Jezusin që bën kështu? Që u thotë fëmijëve të tij, në këtë rast të gjithë neve, që ka një vend të keq, kështu për t'i frikësuar pak, por në fakt nuk ekziston dhe ky vend është një trillim? Ky do të ishte me të vërtetë një mashtrim, një gënjeshtër, ose më keq akoma, një manipulim i mendjeve, edhe më keq, një lavazh truri.

Po çfarë Zoti do ishte ky, më falni? Përkundrazi, **Jezusi na thotë që “unë jam Udha, e Vërteta dhe Jeta (Gjoni 14, 6).** Atëhere, do të hidhnim poshtë edhe të gjitha fjalët e tjera, e s'do të mund të besonim më fare në fjalën e Zotit, sepse do të na duhej ta vinim në dyshim, sikurse po vëmë në dyshim ato fjalë mbi ferrin. Po kur psalmisti thotë “Tejet e pastër është fjala jote” (Psalmi 119, 149) ose kur thotë “Zoti nuk do ta tërheqë mbrapsht fjalën e tij” (Psalmi 132, 11) ose kur thuhet “Fjala jote është e qëndrueshme si qielli” (Psalmi 119, 89) ose kur vetë Jezusi ka thënë “qiejt e toka do të kalojnë, por fjala ime nuk do të kalojë kurrë” (Mateu 14, 35). Këto janë të gjithë Fjalë të Zotit dhe Fjala e Zotit është e qëndrueshme, e palëkundshme, kudo, përherë e përgjithmonë e vërtetë.

Por, ne e dimë që shumë i vënë në dyshim pikërisht këto fjalë të Jezusit mbi ferrin, duke i keqinterpretuar ose duke i interpretuar sipas dëshirës, sepse ju leverdis. Ja psh., kjo pyetje më lindi e frymëzuar nga një bisedë me një vajzë, e cila thoshte që prifti (imagjinoni, kur edhe prifti i vë në dyshim, keq puna!) i famullisë së saj thoshte që kjo “geena” ishte thjesht një vend simbolik i përdorur nga Jezusi, duke qenë se përpara përdorej nga judenjtë e aso kohe për të hedhur mbeturinat e për t’i djegur. Është simbol po, por kjo nuk do të thotë që ky simbol i përdorur nuk simbolizon diçka të vërtetë, një realitet që ekziston me taman por që s’shihet me sy e prandaj duhen përdorur këto realitete materiale që shihen e njihen! Siç e lexuam, Jezusi ka përdor edhe një imazh tjetër domethënë, që është krimbi: normalisht nuk bëhet fjalë për krimbin e shkretë që e njohim të gjithë, se ai s’ka faj dhe është një krijesë si të gjitha të tjerat, por përdoret për të simbolizuar “brenat e ndërgjegjes” që kanë ato në ferr, që i gërryejnë shpirtin nga brenda, ashtu sikurse krimbi gërryen vazhdimisht drurin. Është fjalori poetik, simbolik, metaforik, që ata që shkruajnë ose lexojnë shumë poezi e dinë mirë se si përdoret, por që është përdorur për të treguar me këto fjalë të thjeshta, ekzistencën reale të realiteteve të padukshme në sytë njerëzore sikurse ferri.

3. KUSH SHKON NË FERR?

Pasi kemi folur dhe argumentuar me themele biblike vërtetësinë e ekzistencës së ferrit dhe se si Jezusi ka folur realisht dhe jo për demek apo për t’ju “futur tmerrin” njerëzve për ferri (por duke qenë se e di që besimi ynë është tepër i dobët kur bëhet fjalë për këto gjëra, atëhere do të flasim prapë më tej për “provat” e ekzistencës së ferrit) lind spontane një pyetje tjetër po aq e rëndësishme: Kush shkon në ferr? Nqs ndonjëri e ka besuar ekzistencën e ferrit, besoj se ka menduar se në ferr shkojnë të këqinjët, kriminelët, përdhunuesit, ata që bëjnë krime të mëdha, vrasësit, hajdutët, shkurt ca njerëz si puna e Judë Iskariotit ose e Hitlerit (nuk dua të them që ky I fundit gjendet në ferr, sepse nuk mund ta themi me siguri për asnjërin). Dmth, jemi munduar mjaft, edhe pse ndoshta jo qëllimisht, që ta mbajmë larg vetes ferrin, në kuptimin që mua s’më përket se shiqyr s’jam deri në atë pikë si këto. Atëhere, jo për të futur frikën, por pak do na duhet të fillojmë të ndryshojmë mendjen që nga sot, o për veten tonë, ose për ato që kemi afër nesh, për të cilët asnjëri prej nesh nuk e besoj se e ka parë ndonjëherë as mundësinë e largët që të shkojnë në ferr. Me këtë nuk dua të them që tani e tutje të fillojmë të mendojmë se të gjithë shkojnë në ferr, pra të prodhojmë efektin e kundër, por që vendosim pikat mbi i dhe t’i shikojmë gjërat me realizëm. Realizëm, as me negativitet, as me pozitivitet ekstrem. Pra, na e thuaj, kush shkon në ferr? Ja ta shikojmë...

Mos! Prapë kjo?! Po ç'a lidhje ka tani? Mirë kur fole për sakramentin e Martesës (shiko: Sakramenti i Martesës), po tani ç'a lidhje ka nusja me ferrin? Mos është se shumë nuse bëhen "ferri i burrave" të tyre?! 😊 Tani, përtej shakave (dhe përtej faktit që mund të ndodhë edhe anasjelltas), nuk është për këtë arsye, por sepse edhe ne si Jezusi duam të përdorim një simbol: veshja e nuses. Ëhat?!

A. SHKON NË FERR AI SHPIRT NJERIU QË NUK KA VESHUR VESHJEN E DASMËS!

Po, nuk po bëj shaka, as nuk është një simbol që po përdor unë, por e ka përdorur vetë Jezusi, kur ka folur për këtë punë. Le ta lexojmë:

Jezusi filloi prapë t'u flasë në shëmbëlltyra. Thoshte: "Mbretëria e qiellit është e ngjashme me mbretin që bëri dasmë për djalën e vet. Mbreti dërgoi shërbëtorët e vet për të grishur të ftuarit në dasmë. Por ata nuk deshën të vijnë. Dërgoi përsëri shërbëtorë të tjerë duke thënë: 'Thuajini të ftuarve: gostinë e kam gati: i preva demat e mi e bagëtitë e majura! Gjithçka është gati! Ejani në dasmë! Por ata nuk ia vunë veshin e shkuan: kush në arën e vet e kush në tregti të vet. Të tjerët, pastaj, i zunë shërbëtorët e tij, i munduan e i vranë.'⁷ Për këtë punë mbreti u zemërua, dërgoi ushtrinë e vet, i vrau ata gjakësorë dhe e dogji qytetin e tyre. Atëherë u tha shërbëtorëve të vet: 'Dasma njëmend është gati, por të ftuarit nuk qenë të denjë. Shkoni, pra, në udhëkryqe e, këdo që të gjeni, thirrëni në dasmë!' Shërbëtorët dolën nëpër udhë dhe i sollën të gjithë ata që gjetën: të mirë e të këqij. Kështu salloni i dasmës u mbush me të ftuar.¹ Atëherë hyri edhe mbreti për t'i parë të ftuarit. Vuri re aty njërin që s'e kishte veshur veshjen e dasmës. I tha: "Mik, si hyre këtu pa pasur veshjen e dasmës?" Ai s'e çeli gojën. Atëherë mbreti u tha shërbëtorëve: 'Lidheni këmbësh e

duarsh e hidheni jashtë në errësirë, ku do të jetë vaj e kërcëllim dhëmbësh!'¹⁴ Sepse, shumë janë të grishur, por pak janë të zgjedhur." (Mateu 22, 1-14)

Pra, e qartë deri tani: në këtë shëmbëlltyrë që Jezusi përdor për të përshkruar mbretërinë e qiellit, dmth Parajsën, ai e krahason mbretërinë e qiellit, me një dasmë, ku ka shumë të ftuar. Të ftuarit jemi ne, të gjithë krijesat e Zotit, të krijuar të gjithë nga Zoti për të shkuar në Parajsë. Ai i fton të gjithë, por ka një, sikurse thotë në shëmbëlltyrë, që nuk e ka veshur veshjen e dasmës. Pra, në këtë dasmë, që simbolizon Parajsën, të gjithë janë të ftuar, por ka një kriter të vetëm për të hyrë: **TË FTUARIT DUHET TË VESHIN VESHJEN E DASMËS.** Prandaj e shikojmë se ky njeri pa veshje dasme, jo vetëm që nuk futet dot në dasmë, por ai "lidhet këmbësh e duarsh e hidhet jashtë në errësirë, ku do të jetë vaj e kërcëllim dhëmbësh". Çfarë ju kujtojnë këto dy fjalë? I lexuam më sipër, Jezusi i përdor për të përshkruar ferrin. Pra, vetë Jezusi e ka thënë se kush shkon në ferr: **AI NJERI QË NË MOMENTIN KUR PARAQITET NË DASMË, NUK E KA VESHJEN E DASMËS. KJO VESHJE ËSHTË E DOMOSDOSHME, AI QË NUK E KA KËTË VESHJE SHKON NË FERR.**

Kuptohet që veshja e dasmës është diçka figurative, pra një simbol që Jezusi ka përdorur për të nënkuptuar një realitet tjetër, të vërtetë, real.

B. PRA, ÇFARË ËSHTË VESHJA E DASMËS?

VESHJA E DASMËS ËSHTË HIRI SHENJTËRUES I ZOTIT.

Pra, **AI SHPIRT NJERIU, QË NË MOMENTIN E VDEKJES GJENDET PA HIRIN SHENJTËRUES TË ZOTIT, SHKON NË FERR.**

C. SI HUMBET HIRI SHENJTËRUES I ZOTIT?

Duke qenë se asnjë nga ne, përveçse nqs ka ndonjë tullë mangut, nuk do të shkojë në ferr dhe duke qenë se për të mos shkuar në ferr duhet të kemi veshur veshjen e dasmës (hirin shenjtëruës), atëherë është e rëndësishme të dimë se si humbet ky hir, për t'u përpjekur me gjithë zemrën e me gjithë forcat për të mos e humbur. Tani, do të flasim më në detaj për hirin shenjtëruës të Zotit kur do të flasim për dhjetë urdhëresat dhe për mëkatit e rëndë (shiko: Mëkati i rëndë), por mund të themi e ta fiksojmë mirë që tani, që **HIRI SHENJTËRUES I ZOTIT HUMBET NËPËRMJET MËKATIT TË RËNDË.**

Për këtë arsye, do të paraqesim tani "përkufizimin" tjetër të ferrit nga ana e Katekizmit zyrtar të Kishës Katolike, dhe do ta kuptojmë se pse e përkufizon kështu:

"Shpirtrat e atyre që vdesin në gjendje mëkati të rëndë, pas vdekjes zbresin menjëherë në ferr, ku pësojnë ndëshkimet e ferrit, "zjarrin që nuk shuhet kurrë" (KKK 1035).

Pra, besoj se i lidhëm gjërat me logjikë, nga veshja e nuses deri tek ky përkufizim i Kishës (flasim për të njëjtin realitet, por me duke përdorur fjalor të ndryshëm) dhe e përsërisim dhe e fiksojmë mirë se kush shkon në ferr, e asnjëri të mos thotë që këto gjëra nuk i dimë, nuk kemi si t'i dimë se s'i di kush, se s'na i ka thënë kush etj, se po na i thonë vetë Jezu Krishti Zot dhe Kisha e tij Katolike. Pra,

SHKON NË FERR AI SHPIRT NJERIU QË VDES NË GJENDJE MËKATI TË RËNDË.

Nuk do të ndalemi më tej, sepse sikurse thamë, është një temë që do ta zhvillojmë kur të flasim për dhjetë urdhëresat.

4. ÇFARË ËSHTË FERRI?

Shkruan shkrimtari i famshëm rus Dostojevski: **Çfarë është ferri? Vuajtja nga fakti i pamundësisë për të dashur.**

Duket si një përkufizim tepër “romantik”, tipik “i këtyre shkrimtarëve ekzstencialistë”, por në fakt është thelbi, esenca e ferrit. Njeriu që gjendet në ferr gjendet në pamundësinë totale për të dashur dhe për t’u dashur, pra kurrë më nuk mund të marrë e as të japë dashuri, as të ndjejë dashuri për askënd, as për veten, as për Zotin, as për të tjerët. Duke u rikthyer tek ato që kemi thënë në lidhje me lirinë e njeriut si dhuratë e Hyjit, kuptohet pse ferri është falimentimi, dështimi më i madh, përbiles i vetëm i jetës: një dështim total; sepse objektivi i jetës dhe i lirisë së dhënë nga Hyji është dashuria, kurse në ferr është krejt e kundërta, ky objektivi është krejtësisht i dështuar. Por nuk është as e drejtë të themi “në ferr”, sikurse ferri të ishte një vend i caktuar, ku njeriu shkon atje dhe pastaj në momentin që shkon, ndodh kjo që po themi. Jo, përkundrazi! Kjo që po themi është vetë ferri, përbën ferrin, esencën e tij. Sikurse thotë filozofi francez Maurice Blondel, këtë vuajtje rrënjësore i humburi (pra kështu quhet ai që gjendet në ferr) e ka zgjedhur gjatë jetës së tij tokësore; Njeriu nuk fillon e do në momentin pas vdekjes! Kush ka jetuar në urrejtje vdekja e kristalizon përgjithmonë në këtë gjendje.

Çdo ditë njeriu mund të refuzojë së plotësuari këtë objektivi, të mohojë tendencën e fatit të vet (e kemi thënë që njeriu është krijuar nga Zoti i lirë për të kërkuar, për të dashur e për të patur lumturinë, dashurinë, dmth shkurt vetë Zotin, Krijuesin e tij), duke mos dashur kështu që t’i kthehet Zotit nga i cili vjen, duke u limituar në vetvete dhe duke preferuar vetveten ndaj Zotit.

Për njerëzit në gjendje hiri jeta e amshuar fillon që në këtë tokë, por për ata që vazhdimisht dhe dalëngadalë zgjedhin të shkojnë kundër Zotit, vdekja e amshuar (pra ferri) fillon po ashtu në këtë tokë.

Linja misterioze që ndan qytetin e së keqes (pra ferrin) nga qyteti i Zotit (pra Parajsa) kalon në çdo çast në zemrën e çdo njeriu, sipas dashurisë që i frymëzon jetën e tij. **Pra, qielli dhe ferri janë që tani në ne.** (nga vëllimi *L’Enfer* nën kujdesin e Bardy, Ed. de la Revue des Jeunes, fq. 83-84).

Nqs e keni lexuar (nqs jo, ju ftoj ta bëni) atë që kemi thënë mbi temën e Gjyqit, do të kuptoni menjëherë atë që po thotë ky filozof i krishterë i cili e ka përshkruar me fjalë të tjera, ndoshta pak më moderne, por po aq të vërteta sa ato “antikët” realitetin e ferrit: Pra, e vërtetë që ferri ekziston, dmth edhe ai i “botës së përtejme”, por po aq e vërtetë që ferri fillon që në këtë jetë për ata njerëz që siç i quan filozofi, zgjedhin të shkojnë kundër Zotit. Pra, për të përdorur përkufizimin e ferrit më “antik”, për ata që nuk e veshin veshjen e dasmës, dmth për ata që e kanë humbur hirin shenjtëruës nëpërmjet mëkatit të rëndë. Pra, për ata njerëz që jetojnë në gjendje mëkati të rëndë ferri fillon që këtu, në këtë tokë, në këtë jetë. Është e njëjta gjë, nqs ju kujtohet, kur kemi folur për gjyqin: që kemi thënë që gjykata e famshme e përdorur si metaforë e jetës sociale në fakt është brenda nesh, dhe gjyqi bëhet brenda nesh në çdo çast të jetës sonë, brenda në ndërgjegjen tonë, aty ku lirisht, në çdo çast, ne zgjedhim për Zotin apo kundër Zotit, pra për të mirën apo kundër së mirës, dmt për të keqen. Pikërisht sepse gjyqi është në çdo çast aktiv brenda nesh, në çdo çast ne mbartim brenda nesh jetën e amshuar të parajsës, si një farë, ose jetën e pasosur të ndëshkimeve të ferrit.

Por, ka ca ndryshime midis ferrit që “përjetojnë” në një farë mënyre shpirtat në gjendje mëkati të rëndë në këtë tokë, dhe ferrit “ të botës së përtejme”. Sepse dikush mund të thotë: unë s’i shoh duke vuajtur gjithë këto njerëz të këqij në botë, ose ato që bëjnë mëkate të rënda, përbiles nganjëherë më duket se janë më mirë se ato që zgjedhin të mirën”. E para, ne nuk mund të jemi gjyqtarët e kurrkujt sepse nuk jemi Zoti, nuk jemi brenda në shpirtin e çdo njeriu për të ditur se në çfarë gjendjeje është: përveçse nqs kemi një dhuratë të mbinatyrshme siç e kishte psh. Shenjtja Faustina Kowalska, së cilës Jezusi i zbulonte gjendjen e shpirtave që takonte, pra nqs ishin në hir apo jo, që pastaj të lutej për ta dhe të sakrifikoje për ta. Pra, e para nuk mund ta dimë se si ndihet në të vërtetë asnjë njeri tjetër dhe në çfarë gjendjeje është shpirti i tyre: edhe sepse mund të ketë gjendje ndërgjegjeje jo në paqe, ose të turbulluara, që nuk varen vetëm nga mëkati, por nga prirje të njeriut, nga ndonjë sëmundje, nga probleme psikologjike etj. Pra, shkurt, të mos mundohemi të gjykojmë nga jashtë gjendjen e shpirtit të asnjë njeriu, sepse atë e di vetëm Zoti ose maksimumi ndonjë si puna e shenjtës Faustina që Ai vetë ja zbulon për të mirën e shpirtave dhe jo për kuriozitet apo për të bërë gossip. Mund të themi çfarë është objektivisht mëkat nga jashtë, një sjellje, një mendim apo një mënyrë vepruari e gabuar, mëkat etj, atë mund ta mendojmë, ta themi e përbiles edhe ta korrigojmë me dashuri për atë njeriu, por jo të gjykojmë gjendjen e asnjë njeriu sikur të ishim ne gjyqtarët. Pra, e shpjeguar kjo gjë, **mund të themi që ferri që jeton një njeri në këtë tokë që nuk është në hir, pra që është në gjendje mëkati të rëndë, nuk është sikurse ferri i “botës së përtejme”, pra ferri pas vdekjes është shumë më i tmerrshëm dhe më i dhimbshëm** e kjo për disa arsye, disa nga të cilat janë këto që do të shtjellojmë së bashku më tej, që janë: pamundësia për t’u kthyer mbrapsht nga ferri, pamundësia totale për të dashur, kurrë më dhe askënd dhe ndëshkimet e ferrit.

5. NDËSHKIMET E FERRIT

Siç thamë më sipër, një njeri mund të jetojë ferrin në shpirtin e tij që në këtë jetë, dhe nuk e kemi fjalën vetëm për ata psh. për të dhënë diçka të ditëve tona, që po përjetojnë momente ferri në jetën e tyre për shkak të vrasjeve e tmerreve që po shikojnë në luftë në Ukrainë (sigurisht këto gjëra janë një “paraprezantim i ferrit”) por e kemi fjalën për ferrin e nënkuptuar konkretisht si gjendje shpirtërore e shpirtit që është në mëkat të rëndë. Por, ferri që përjeton shpirti në këtë jetë nuk është njësoj sikur ai i botës së përtejme, edhe sikur shpirti në këtë jetë të vuante vuajtje të tmerrshme dhe të hatashme. **Asnjë vuajtje dhe dhimbje që ndjejnë shpirtat në ferr nuk mund të krahasohet minimalisht me vuajtjet e kësaj jete!** Fatkeqësisht! Konkretisht, për të folur për ndëshkimet e ferrit, ne bazohemi së pari në fjalët e Jezu Krishtit, të cilat i kemi përmendur më sipër me vargjet biblike përkatëse.

Më konkretisht akoma, duke qenë se shpirti “gjendet” në ferr nëpërmjet mëkatit të rëndë (për të cilin nuk pendohet as në momentin e fundit të jetës) dhe

Shën Agustini thotë se mëkati është një “aversio a Deo et conversio ad creaturas”, pra një largim nga Zoti dhe një kthim (i çrregullt) tek krijesat. Atëhere, mëkati mbart në vetvete dy lloj ndëshkimesh: ndëshkimin e dëmit dhe ndëshkimin e shqisave.

A. NDËSHKIMI I DËMIT

Çfarë është ndëshkimi i dëmit? **Është ndëshkimi që vjen nga dëmi kryesor që shpirti pëson duke përfunduar në ferr.** Cili është dëmi kryesor në mënyrë absolute? **Dëmi kryesor është përjashtimi përfundimtar dhe i përhershëm nga jeta e amshuar, nga Parajsa, nga Zoti.** Në këtë rast, pasi shpirti përjashtohet përfundimisht nga bashkimi, miqësia me Zotin, që është Parajsa (për më tepër lexo: Parajsa), të gjitha cilësitë e këtij njeriu shkatërrohen dhe shndërrohen në diçka perverse, transformohen dhe bëhen të këqija. Për këtë arsye, shumë shenjtër që kanë patur vizione të ferrit (do të shohim më tej) kur kanë parë në ferr edhe njerëz që i kishin njohur në tokë, kanë patur vështirësi që t’i njohin sepse ishin shpërfytyruar tërësisht, shkurt ishin bërë përbindësia, ose siç do të thoshin

miqtë tanë malësorë, ishin bërë “shkërbej”! Ky shpërfytyrim i vërtetë, real, i trishtë, i jashtëm është një refleks i shpërfytyrimit të shpirtit të tyre: shpirti mbyllet gjithnjë e më shumë kundrejt të tjerëve dhe kundrejt Zotit, e përdor lirinë e tij gjithnjë e më shumë për të bërë keq, bashkëekzistenca e qenieve të tjera bëhet drastikisht një formë rivaliteti, dhe në vend që shpirti të realizohet në perfeksionin e Zotit, ç’realizohet në perversionin e në kotësinë e hiçit. Pra, shpirti në ferr vazhdon të ekzistojë, vazhdon të jetojë, sepse siç kemi thënë shpirti është krijuar nga Zoti I përjetshëm dhe I pavdekshëm, por sikurse ka thënë Jezusi për Judë Iskariotën “do të kishte qenë më mirë për të sikur të mos kishte lindur kurrë!” (Mateu 26, 24).

Gjithashtu, e dimë që ndëshkimi është proporcional me fajin (për të bërë një shembull njerëzor: nqs një burrë vret një të grua ka një ndëshkim x mbi bazën e ligjeve të vendit, kurse nqs përdhunon e vret këtë grua ka një ndëshkim Y, që është sigurisht dhe me të drejtë më i madh sepse ndëshkimi x). Atëhere, në rastin e njeriut që kryen mëkat të rëndë (duke mos u penduar as në çastin e fundit të jetës për të shkon në ferr) faji është largimi përfundimtar nga Zoti. **Tani, duke qenë se Zoti është një e mirë e pambaruar, ose më saktë Zoti është vetë e MIRA E PAMBARUAR, atëhere edhe faji (mëkati) është i pambaruar, sepse pra e mira që humbasim është e pambaruar.** Kështu është dhe pikë. Një prift, misionar skocez, shumë i mirë dhe I përgatitur në fakt, po na fliste për mëkatin dhe po thoshte gjëra shumë të qarta, por pastaj arriti tek një pikë e tha: “Kam provuar ta pyes Shpirtin e Shenjtë se pse ndëshkimi që vjen nga dëmi në ferr është i përjetshëm, por s’kam arritur të gjej akoma një përgjigje!”. Epo, Atë i dashur, ti se ke gjetur akoma përgjigjen sepse as unë as ti (me gjithë respektin) s’kemi një mendje brilante si ajo e Shën Tomës së Akuinit, Doctor angelicus. Pra, këto gjëra nuk I them unë, por ja ka thënë Shpirti i Shenjtë Shën Tomës së Akuinit (Somma Teologica, I-II, 87, 4).

Atëhere, mund të lindë një pyetje tjetër: Ok, e kuptova se pse faji (mëkati) i rëndë “meriton” një ndëshkim të pambaruar, por atëhere, nqs është kështu, pse në ferr ndëshkimi është me të vërtetë i pafund, kurse në këtë tokë, kur njeriu kryen mëkat të rëndë, ndëshkimi nuk është i pafund? Pyetje interesante. Përgjigjen do ta shtjellojmë pak më tej në detaj, por për tani mund të themi që ndëshkimi që meriton mëkati i rëndë është gjithnjë i pambaruar. Por, në këtë tokë ne kemi një çast më shumë për t’u penduar, kurse në atë botë jo, prandaj në atë botë vazhdojmë ta ndjejmë atë ndëshkim të pambaruar, kurse sa jemi këtu kemi mundësi të kthehemi mbrapsht. Do ta shikojmë më tej.

B. NDËSHKIMI I SHQISAVE

Thamë që vuatjet që ndjejnë shpirtrat në ferr janë dy llojesh: njëra të ndëshkimit që vjen nga dëmi, tjetri prej ndëshkimit që vjen nga shqisat. Ça do të thotë kjo? **Ndëshkimi i shqisave është një vuajtje pak a shumë “fizike”, një vuajtje që shkaktohet nga “zjarri” për të cilin fliste Jezusi në vargjet biblike që dhamë më sipër.** Zjarri i ferrit është i famshëm! E dimë që sapo mendojmë për ferrin, mendojmë tek flakët e ferrit. Duke qenë se është bërë shumë i famshëm, duhet të kemi kujdes që t’i heqim paragjykimet që mund të na bëjnë të mendojmë se ky zjarr është vetëm një simbolizëm i përdorur (e thamë më sipër se Jezusi nuk mund të mashtrojë vetëm për të na futur frikën, nuk do të ishte e Vërteta, nuk do të ishte Zoti). Pra, zjarri i ferrit ekziston me të vërtetë! Në ferr ka me të vërtetë një zjarr, i cili nuk shuhet kurrë, kurrë! Fatkeqësisht. Përsa i përket këtij ndëshkimi, duhet të

shikojmë më vëmendje se çfarë na thonë dy teologët më të mëdhenj.

Thamë se mëkati është një “*aversio a Deo et conversio ad creaturas*”, pra një largim nga Zoti dhe një kthim (i çrregullt) tek krijesat. **Pjesa e parë (aversio a Deo), e pamë, ka të bëjë me dëmin dhe me ndëshkimin pra që ai mbart në vetvete. Pjesa e dytë, *conversio ad creaturas*, ka të bëjë me kthimin e çrregullt tek krijesat, pra me të “dashurit” e krijesave në mënyrë të çrregullt, jo të mirë, jo ashtu si do Zoti, jo në mënyrë të shenjtë.** Atëhere, edhe ky faj, element përbërës i mëkatit, ndëshkohet me atë që quhet ndëshkimi i shqisave, që ka të bëjë esencialisht me zjarrin e ferrit.

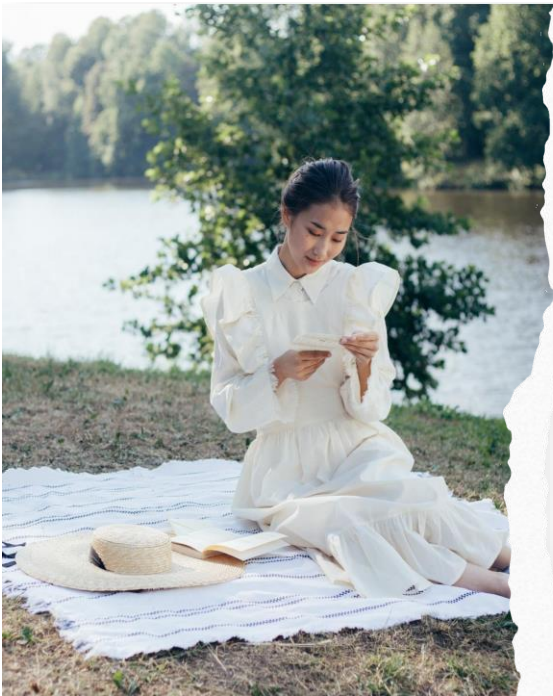
Për ta kuptuar më mirë, le të japim një shembull. Më falni nqs do të marr këtë shembull, nuk do t’ua të bëj referim kundrejt askujt, është thjesht për t’u kuptuar.

Shembull. Nqs një grua (po marrim ato që kemi përdorur përherë Dila e Gjergji), pra nqs Dila, e martuar me Gjergjin në kishë, e tradhton duke kryer marrëdhënie seksuale jashtëmartesore me burra të tjerë, nuk pendohet fare për këtë gjë, përbiles është krenare, shtyn edhe gra të tjera të bëjnë të njëjtën gjë e s’ka ndërmend kurrsesi të kthehet mbrapsht, i afrohet vdekja dhe ajo vdes në këtë gjendje, atëhere ajo shkon në ferr. Atëhere, në ferr do të ketë esencialisht dy ndëshkime për fajin (mëkatin) e saj: ndëshkimi i dëmit pra që ajo, nëpërmjet mëkatit të rëndë për të cilin nuk është penduar as në çastin e fundit të jetës, largohet pëfundimisht nga Zoti, dhe ndëshkimi i shqisave të saj pasi nëpërmjet shqisave (duke përdorur trupin) e ka kryer mëkatin e saj, ndëshkim që realizohet nga zjarri që s’shuhet kurrë.

Përsa i përket natyrës së zjarrit të ferrit, Shën Agustini thotë se zjarri ekziston, por se i cilës natyrë është nuk mund ta dimë me siguri nqs vetë Zoti nuk ja zbulon dikujt (siç na ka zbuluar psh. që ferri dhe zjarri i ferrit ekzistojnë).

Një tjetër element që dua të ndalem: mëkati është një kthim i çrregullt tek krijesat. Kjo është shumë e vërtetë, dhe duhet ta kuptojmë mirë kuptimin. Në këtë tokë, shpirti i njeriut që është në gjendje mëkati të rëndë, përveçse nuk i ndjen plotësisht ndëshkimet e ferrit për të cilat sapo folëm, nuk gjendet në pamundësinë totale për të dashur, ose të paktën akoma jo. Pasi, në fakt, shpirti vazhdon të dojë, por mënyrë të çrregullt krijesat e Zotit, në vend që të dojë së pari Zotin, Krijuesin e tij dhe si pasojë krijesat e Zotit në mënyrë të rregullt, sikurse do Zoti. Atëhere, në këtë botë, sado të ndihemi keq, bosh, në gjendje shpirtërore tejet të rënduar, nuk do të mund ta arrijmë kurrë ta kuptojmë thellësinë e dhimbjes që vjen nga PAMUNDËSIA PËR TË DASHUR, sepse ne vazhdojmë në një farë mënyre të duam, por ashtu siç dimë, ashtu siç duam ne, jo si do Zoti. Dhe është pikërisht kjo dashuri/këto dashuri të çrregullta që në njëfarë mënyre “na habisin”, na “ç’orientojnë” na “shpërqëndrojnë” nga objektivi jonë kryesor që është arritja e Parajsës. Me këtë nuk dua të them që nuk duhet të duam më kurrë askënd, as mam e bab apo burrin e gruan, vetëm Zotin, por që duhet t’i duam në mënyrë të rregullt. Të dashurit e tyre dhe të vetvetes në mënyrë të çrregullt, e përsëris, nga njëra anë na duket si “shpëtimi” ynë, sepse na mban “gjallë” në momentet e dëshpërimit, kurse nga ana tjetër, nuk na lejojnë të shikojmë qartë hiçin dhe boshllëkun që ka në shpirtin tonë. Atëhere, një nga mënyrat me të cilat Zoti do t’i afrojë krijesat e tij, është që të bëjë shkretëtirë rreth kësaj krijese. Duhet vetëm ta falenderojmë Zotin dhe t’ja kërkojmë që ta bëjë në ne ose në të tjerë këtë eksperiencë, sepse na bën kështu të jetojmë esencën e asaj që jemi pa Zotin: hiçi, kotësia dhe boshllëku total.

Dhe me këtë shembull e mbyll këtë pyetje: i keni parasysh ato çifte super të dashuruara (ose të paktën ashtu mendojnë ato, ashtuie e ndjejnë sikurse është në modë të themi tani), që I thonë njëri tjetrit: “Zemra ime, shpirti im, ti je drita e dyve të mi, më mirë në ferr me ty se sa i ndarë nga ti!” Tani, mos më merrni për pa zemër fare se e kuptoj se shpesh këto fjalë thuhet në momente emocionesh të mëdha, por ju këshilloj të mos e përdorni më këtë fjali as si metaforë, sepse nqs një

çift shkojnë të dy në ferr, nuk mund ta duan më njëri tjetrin, përbiles e urrejnë njëri tjetrin dhe s'duan ta shohin me sy. Kjo sepse e shpjeguar më sipër që kjo bën pjesë në ndëshkimin e dëmit, pra duke u larguar nga Zoti përfundimisht, dmth nga burimi i çdo dashurie, pasi Zoti është Dashuria, atëhere gjenden në pamundësinë e përjetshme për të dashur: nuk duan sepse duke refuzuar burimin e dashurisë dmth Zotin, nuk kanë ku ta marrin më dashurinë për të dashur. Kështu që e zëmë, nqs një çift gjenden fatkeqësisht të dy në ferr, ata edhe sikur të gjenden përballë njëri tjetrit, as që u bëhet vonë fare, përbiles e urrejnë njëri tjetrin. Është realitet i trishtë, i pakuptueshëm, i frikshëm e di, por kështu është, për arsyet që thamë më sipër!

6. A ËSHTË I PËRJETSHËM FERRI?

Po, ferri është i përjetshëm. Kjo sepse duke qenë shpirtrat që gjenden në ferr të gjitha në gjendje mëkati të rëndë dhe duke qenë se mëkati i rëndë është një largim nga e Mira e Pambaruar (Zoti), ndëshkimi i këtij mëkati (faji) është po ashtu i pafund, i pambaruar. Atëhere, ferri është i pambaruar, i përjetshëm.

7. PSE SHPIRTRAT E FERRI NUK MUND TË KTHEHEN MBRAPSHT NGA FERRI?

Tani, e morëm vesh që ferri është i përjetshëm dhe pse, por le të bëjmë në pyetje tjetër: Po sikur ndonjë shpirt që gjendet në ferr të pendohej nga mëkati i rëndë dhe të donte të kthehej mbrapsht, a do ishte e mundur? Zëre se shpirti i një njeriu X qëndron në ferr, pëson ndëshkimet e ferrit siç i pamë dhe pastaj, pasi ka pësuar gjitha ndëshkimet e mundshme, të dalë nga ferri. A është e mundur kjo pra?

Jo. Nuk është e mundur.

Po pse?

Sepse ne, duke thënë që pasi të pësojnë ndëshkimet andej këndeje, të pendohen e të dalin, ne i japim ferrit kuptimin tonë të kohës. **Por, në ferr, ashtu sikurse në parajsë, nuk jemi më në kohë. NË FERR NUK EKZISTON KOHA, POR JEMI NË AMSHIM.** Në çastin e vdekjes, pra të shkëputjes së shpirtit nga trupi, menjëherë shpirti futet në atë që quhet në latinisht “*aeternitas*” e që ne quajmë në shqip “amshim” ose “përjetësi”.

Ça është AMSHIMI? Për të kuptuar (për sa është e mundur në këtë jetë) amshimin, duhet të kujtojmë konceptin e “kohës” që ne kemi në këtë botë. Esencialisht, në këtë botë koha për ne është një vazhdimësi e çasteve, pra një çast që ndjek një çast tjetër (të cilat ne i kemi përcaktuar për lehtësi jetese si sekonda, minuta, orë, ditë, javë, muaj, vite, dekada, shekuj etj). Por kjo është ekzaktësisht koha si e jetojmë ne. Dhe e dini si thuhet “koha është ar, koha është e çmuar?” Po, është krejt e vërtetë. Ne duhet ta falenderojmë Zotin ditë e natë që e kemi “kohën”. Pse? Sepse, duke qenë se ne jemi në këtë botë vazhdimisht, në çdo çast të jetës sonë, për të zgjedhur lirisht midis së mirës e së keqes, . nqs, në një çast x ne mëkatojmë rëndë, pra futemi në këtë gjendje të shpirtit që quhet ferr, pra ndahemi plotësisht nga Zoti, në një çast tjetër që vijon y, që mund të jetë pas një sekondi, pas një dite, ose pas ca vitesh (sipas përcaktimit që ne bëjmë në kohë) ne kemi mundësinë që të pendohemi, pra të

rikthehemi në hir. Atëhere, është një mundësi e madhe që na jepet: mundësia për t'u pënuar për të keqen qq zgjedhim, për mëkatin. Kjo mundësi na jepet sepse ne nuk jemi vetëm në një çast, që është ai në të cilin kryejmë mëkatin, por na janë dhënë shumë çaste të tjera për ta ndryshuar këtë gjendje.

Përkundrazi, pas vdekjes, ne menjëherë dalim jashtë kohës. Ça do të thotë? Që nuk kemi më një çast tjetër për t'u pënuar! Ky është amshimi! **AMSHIMI ËSHTË NJË ÇAST QË NUK KA AS TË KALUAR; AS TË ARDHME!** Atëhere, sapo të vdesim, shpirti nuk ka një çast tjetër në dispozicion për t'u pënuar, prandaj nqs në çastin e vdekjes, dmth të shkëputjes së shpirtit nga trupi, dmth të futjes në amshim, shpirti gjendet në gjendje mëkati të rëndë, kështu do të gjendet përgjithmonë. Nuk është krejt korrekte ta themi kështu, sepse dikush mund të mendojë që në ferr (ose në parajsë) nuk ka dinamizëm, dhe kjo nuk është e vërtetë (shiko: Parajsa), por sa për ta kuptuar: e keni parasysh atë lojën e karrigeve, kur vendoset një muzikë dhe të gjithë duhet të sillen rreth karrigeve e kur pushon muzika, të gjithë ulen në karrige po në atë çast që mbaron muzika, përveç njërit, që ai çast i mbarimit të muzikës e gjen pa karrige dhe ai përjashtohet nga loja. Epo, është vetëm një metaforë jo tërësisht e saktë, por çasti i mbarimit të muzikës mund të themi që është çasti i vdekjes, mungesa e karriges është mungesa e hirit dhe personi që mbetet në këmbë përjashtohet, është ai që duke qenë jo në hir, përfundon në ferr. Normalisht, është një metaforë për të na ndihmuar që ta fiksojmë:

Ai që shkon në ferr nuk mund të kthehet mbrapsht e nuk mund të pendohet sepse nuk ka një çast tjetër për t'u pënuar.

Por shembulli nuk I afrohet shumë realitetit, sepse në fakt mund të duket si padrejtësi ose si I pafat ai ngel pa karrige, pa hir, se të tjerët “janë më të shpejtë”, kurse në rastin e ferrit ai që shkon në ferr I ka të gjithë mundësitë nga Zoti për të mos shkuar, por vendos vetë që të shkojë. Atëhere lind pyetja tjetër:

8. ZOTI, NQS ËSHTË I MIRË, PSE E ÇON NJERIUN NË FERR?

E bëra këtë pyetje në formë provokimi jo sepse dua të vë në dyshim mirësinë e Zotit, por duke qenë se e di se është një pyetje që herët a vonë do të dilte dhe shumë kush e ka menduar të paktën një herë dhe pikërisht për të dëshmuar mirësinë e Zotit po e shtjelloj. **Zoti është me të vërtetë i mirë dhe mirësia e Zotit nuk preket e nuk vihet në dyshim aspak as nga ekzistenca e ferrit, as nga shkuarja e shpirtave në ferr.** Si ka mundësi?

Po, sepse **Zoti nuk çon asnjëri në ferr.** Përkundrazi, të jemi të sigurtë, që deri në çastin e fundit të jetës së çdo njeriu, Zoti bën të pamundurën për ta shpëtuar çdo njeri nga ferri. Këtë na e thotë vetë Zoti, në Bibël:

Kjo gjë është e mirë dhe e pëlqyeshme para Hyjit, Shëlbuesit tonë, vullneti i të cilit është që të shëlbohen të gjithë njerëzit dhe ta arrijnë njohjen e së vërtetës. (Letra e parë drejtuar Timoteut, 2, 3-4).

Pra, Zoti do që të shpëtohen të gjithë, pa përjashtim, dhe nuk do kurrën e kurrës që të humbasë në ferrin e përjetshëm as edhe një shpirt. Për këtë arsye, ne jemi të krishterë, për këtë arsye ekziston krishtërimi: për këtë arsye është bërë njeri, ka pësuar mundime të jashtëzakonshme, ka vdekur në kryq dhe është ringjallur

Jezusi Krishti. Plus mijëra gjëra të tjera që ka bërë e që vazhdon të bëjë për secilin prej nesh, pa përjashtim të asnjë lloji feje, krahine apo ideje. **Përbiles, thoshte një prift, që Jezu Krishti, për të mos lejuar që ta provojmë ferrin, e ka përjetuar ai vetë në shpinën e tij për ne, për secilin prej nesh** gjatë mundimit të tij, por sikurse janë dakord shumë mistikë e teologë, edhe gjatë gjithë jetës së tij, që nga çasti I ngjizjes. Pra, Jezu Krishti, që nga çasti i ngjizjes, ka marrë mbi shpinë ferrin që unë e ti duhej të kishim jetuar përjetësisht për shkak të mëkateve tona.

Pra, Zoti nuk do dhe nuk çon asnjëri në ferr. Është vetë njeriu, që nëpërmjet mëkatit të rëndë, pa u penduar as edhe në çastin e fundit të jetës, largohet përfundimisht nga Zoti, e refuzon dashurinë dhe mëshirën e tij të pafund, duke ju dorëzuar kështu të gjitha të këqijave që vijnë nga refuzimi i Zotit, të cilat i quajmë me një fjalë të vetme FERR.

9. ZOTI, NQS ËSHTË I MIRË, PSE E KA KRIJUAR FERRIN?

Një tjetër pyetje polemike mjaft e përhapur: thamë që në ferr ka ndëshkime nga më të ndryshmet: duke filluar nga ai i dëmit tek ai i shqisave, njëri më i tmerrshëm se tjetri. Si ka mundësi që një Zot i tillë si Jezu Krishti, kaq i ëmbël, kaq i dashur dhe i mëshirshëm, të krijojë një realitet kaq të tmerrshëm e t'i japë krijesave të tij ndëshkime kaq të rënda?

E para, e thamë që nuk është Zoti që u jep ndëshkimin krijesave në ferr, por janë vetë krijesat i hapin rrugën të këqijave duke u larguar nga burimi i çdo të mire. Pra, nuk është Zoti që ndëshkon, por është shpirti që vetë-ndëshkohet duke ju larguar Zotit.

E dyta, Zoti s'ka lidhje fare me ferrin sepse nuk e ka krijuar ai ferrin. Kush e ka krijuar ferrin atëhere? **Ferrin e kanë krijuar djajtë.** Ferrin e ka krijuar Luciferi dhe engjëjt rebelë në çastin në të cilin ata kanë refuzuar Zotin. E gjithë përmbatja e ferrit (ato që thamë më sipër për ferrin e ndëshkimet e tij) rrjedhin nga kjo ngjarje.

Pra, të themi që ferri është vepër e Zotit, do të thotë që t'i lëmë Zotit një përgjegjësi tepër të madhe që në fakt i përket vetëm shpirtit të papendur. Ferri është një pasojë e së keqes që shpirti zgjedh vetë, dhe ndëshkimet për të cilat folëm, e përsërisim, nuk janë ndëshkime nga vetë Zoti, të cilin duhet ta imagjinojmë si një xhelat të egër me sforcë që torturon shpirtat që i janë rebeluar atij, por janë efekti i drejtësisë së Hyjit, jo qëllimi i drejtësisë së Hyjit dhe aq më pak nuk janë qëllimi i Dashurisë së Hyjit që nuk është njohur e pranuar nga krijesat e tij. Ashtu sikurse, psh. kur një njeri pret veten me thikë duke lënduar nervat, gjaku që del nga ana e lënduar, hemorragjia, pasojat e tjera si psh paraliza, ngelja pa punë ose humbja e jetës janë pasoja të pashmangshme të së keqes së bërë.

10. PSE ZOTI QË ËSHTË I PLOTFUQISHËM LEJON QË SHPIRTRAT TË SHKOJNË NË FERR?

Pse e lejon njeriun që të shkojë në ferr? A mund ta ndalojë? Po, mund ta ndalojë dhe bën çmos për ta ndaluar siç e thamë, dmth ka bërë, bën dhe do të bëjë për secilin shpirt, edhe për secilin prej nesh, çmos për të na shpëtuar nga ferri, por jo pa pjesëmarrjen tonë. Shën Agustini thotë: **Zoti të ka krijuar pa miratimin tënde, por nuk mund të të shpëtojë pa miratimin tënde.** Pse? Në fakt duhet ta korrigjoj pak të madhin Agustin, jo se nuk mund, nuk do. Dhe në fakt, kur Zoti nuk do, është baraz me nuk mund, sepse Zoti mundet vetëm atë që do. Më falni për lojën e fjalëve, por kështu është. Atëhere, pse nuk do Zoti ta shpëtojë një shpirt që nuk do të shpëtojë? Sepse shpëtimi ka të bëjë me dashurinë ndaj Zotit, pra Zoti nuk mund të detyrojë një shpirt që ta dojë, sepse dashuria është e lirë. Nuk ka dashuri të vërtetë pa liri të vërtetë. Këtë mund ta kuptojmë lehtësisht duke bërë një krahasim: nqs një grua është e detyruar që të dojë një burrë, sado i mirë, i ëmbël dhe i kujdesshëm që ai të jetë, por ajo nuk e do, nuk ja var, nuk i bëhet vonë për dashurinë

dhe mirësinë e përkujdesin e jashtëzakonshme që ky burrë ka kundrejt saj: sikur ky burrë, vetëm sepse është I dashuruar marrëzisht me këtë grua dhe e do me çdo kusht që të jetë me të, sikur ta mbyllte në shtëpi e ta detyronte të rrinte me të gjithë ditën, ose të bënte çmos që të martohej me të me zor, ajo do të qëndronte me të, ok, por nuk do të ishte vetvetja dhe mbi të gjitha nuk do të ishte e lirë e prapë se prapë nuk do ta donte. E pra, në njëfarë mënyrë kështu edhe Zoti ynë Jezu Krishti, që është I dashuruar marrëzisht pas çdo shpirti njeriu, sado që I copëtohet zemra t'i shikojë tek ndahen nga ai, pra me fjalë të tjera të shkojnë në ferr, prapë se prapë I lejon që ta bëjnë këtë "çmenduri" të vërtetë, sepse I do të lirë. S'do të mbaronte kurrë argumentimi sepse do të thonim këtu "po a janë me të vërtetë të lirë ata?!" e këtu nqs do të themi a janë të lirë në kuptimin e realizimit të asaj për të cilën janë krijuar, siç kemi thënë, absolutisht jo, përkundrazi kanë dështuar tërësisht në ndërtimin e lirisë së tyre. Por, nga ana e tyre, është çmenduri por kështu është, janë të lirë sepse kanë zgjedhur atë që me të vërtetë kanë dashur: të shkatërrohen me vetë duart e tyre.

11. PSE ZOTI KRIJON NJË SHPIRT NQS E DI QË AI SHPIRT DO TË SHKOJË NË FERR?

Mund të duket pyetje me vend, e arsyeshme, por në fakt është e tillë për ne njerëzit, por jo për Zotin, sepse ai arsyeton ndryshe nga ne. Zoti a është I gjithdijshëm apo jo, a di gjithçka që përpara që njeriu të lindë? Po, e vërtetë. A e di se ku do të përfundojë shpirti i secilit prej nesh? Po? Ok, e kuptova që ai nuk e çon njeriun në ferr, por atëhere pse e krijon atë shpirt nqs e di që psh. ai shpirt, edhe pse për faj të vetë shpirtit, do të shkojë në ferr? Sepse Zoti është dashuri dhe jetë, është një motorr i pandalshëm dashurie dhe jete dhe asgjë nuk mund ta ndalë atë nga të krijuarit, të dashurit dhe të kujdesurit për krijesat e tij. Pra, **Zoti e krijon secilën krijesë, pavarësisht nga zgjedhja që kjo krijesë do të bëjë lirisht për ta dashur Zotin apo jo, sepse e do, sepse do t'i japë dashurinë e tij, përkujdesjen e tij dhe do që të bëhet mik e shok intim me këtë krijesë.** Ky është qëllimi i Zotit dhe ky qëllim nuk është thjesht një qëllim teorik dhe romantik, por real. Marrim shembullin e Judë Iskariotit, që mbi bazën e asaj që thuhet në Bibël, jemi pothuaj të sigurtë që ka përfunduar në ferr: Edhe pse Jezusi e dinte fundin e tij, përbiles fund tragjik se ngelet në histori si tradhtari i Jezu Krishtit, Zotit, pastaj vetëvritet dmth dëshpërohet, pra nuk pendohet as në çastin e fundit të jetës së tij e kështu që vetë, me këmbët e veta, shkon në ferr. Jezusi, edhe pse e dinte se ai do ta kishte refuzuar deri në fund dashurinë e tij, nuk pushon kurrë së përkujdesuri për të e së dashuri atë, deri në fund bën tentativa për ta shpëtuar, për ta kthyer tek dashuria, tek mirësia, por Juda nuk do: zemra e tij është ngurtësuar në mënyrë të pakthyeshme! Pra, Zoti nuk refuzon kurrë së krijuari një krijesë, asnjë krijesë, sepse ai e do krijimin dhe krijesat e tij pafundësisht, e do jetën në çdo rast dhe me çdo kusht. Pastaj, nqs, pasi ai i ka bërë të gjitha tentativat si një i dashuruar I çmendur për ta bërë për vete krijesën e tij, kjo krijesë prapëseprapë e refuzon, ai, edhe pse me dhimbje ekstreme, e lë të lirë: gjithnjë sepse Zoti është dashuri e lirë.

12. A ËSHTË BOSH FERRI?

Ok, ferrin e krijuan djajtë dhe jo Zoti, këtë e kuptova. E kuptova edhe që ferri ekziston me të vërtetë dhe nuk është vetëm një shpikje për të frikësuar njerëzit e për t'i detyruar që të sillen mirë. Po atëhere, a mund të jetë bosh ferri? Pra, ekziston, mund të shkojnë në ferr shpirtat, por në fakt, ngaqë Zoti është tejet i mëshirshëm a mund të jetë që i shpëton të gjithë dhe kështu që ferri është bosh, pra gjenden vetëm demonët dhe jo shpirtat njerëzorë?

Përgjigja është: Ah sikur!

E para, e pamë që ekzistenca, por edhe qenia plot, gjysmë plot apo bosh e ferrit, nuk është e lidhur me Mëshirën e Hyjit, në kuptimin që s'ka ndonjë faj Hyji i Mëshirshëm, por ka faj krijesa që zgjedh lirisht të shkojë në ferr.

E dyta, jo, **ferrit nuk është bosh**. Fatkeqësisht! Nga e di ti? U bane ti me ditë këto gjëra!

Mbështetemi gjithnjë tek fjalët e Jezusit:

Një njeri e pyeti: “Zotëri, a janë pak ata që shëlbohen?” Ai u tha: “Mundohuni të hyni nëpër derë të ngushtë, sepse, unë po ju them: shumë do të kërkojnë të hyjnë, por nuk do të mundën. (Luka 13, 23-24)

Dera e ngushtë, që simbolizon derën e Parajsës, (sepse ai njeriu e pyet nëse janë pak ato që shëlbohen, që është e njëjta gjë si të themi ata që shpëtojnë nga ferrit) dhe Jezusi thotë që shumë njerëz do të kërkojnë të hyjnë nëpër këtë derë të ngushtë, pra në Parajsë, por nuk do të mundën! Këta shumë njerëz që mundohen të futen në Parajsë e nuk arrijnë, kuptohet se ku përfundojnë. Dua të theksoj këtu që janë metafora që Jezusi përdor (edhe pse tregojnë një realitet në vetvete) prandaj të mos e shikojmë si padrejtësi: oh këta të shkretët mundohen e s'futen, të tjerët mundohen dhe futen, jua bën me hile, si puna e lojës së karrigeve. Nuk është ashtu, edhe jemi duke e shpjeguar gjatë gjithë kohës. Por le të kuptojmë thelbin tani për tani: ferrit, fatkeqësisht, nuk është bosh!

Kujdes! E bëra këtë pyetje jo se dua të fus frikën akoma edhe më shumë, por **sepse këta njerëz që vënë justifikimin që Hyji është i mëshirshëm thonë që ferrit është bosh, hedhin poshtë realitete të tjera po aq të vërteta sa mëshira e Hyjit si liria e njeriut (që mund të keqpërdoret nga njeriu) dhe mbi të gjitha drejtësia e Zotit, efektet e së cilës e thamë i shikojnë jo ato që janë në Parajsë, por ata që janë në ferr**. Dua të them me fjalë të tjera: nqs ne bëhemi aq shumë me nerva se s'ka drejtësi, e që kriminelë të çdo lloji ecin përpara në jetë e bëjnë ç'të duam në këtë jetë, mirë apo keq, se prapë se prapë njësoj, të gjithë shkojmë në Parajsë. Nuk është kështu, drejtësia e Hyjit ekziston, është reale dhe efektive që tani, në këtë jetë, edhe pse tani nuk e shohim ose e shohim shumë pak dhe kur të jemi “andej” do ta shikojmë në perfeksionin e saj.

13. KU NDODHET FERRI?

Edhe pse ne, për t'i rënë shkurt le të themi, përdorim shprehjen “shkon në ferr”, sikur ferrit të ishte një vend, sikurse janë vendet ku ne shkojmë psh. një dhomë, ose një aeroport apo një qytet tjetër, mund të themi që ferrit është sigurisht një gjendje. Pra, ferrit është një gjendje e shpirtit.

GJENDJA E SHPIRTRAVE QË KANË VDEKUR NË MËKAT TË RËNDË (PA U PENDUAR AS NË ÇASTIN E FUNDIT TË JETËS) ËSHTË FERRI.

Por, fakti që ferrit është esencialisht dhe sigurisht një gjendje e shpirtit, **nuk përjashton faktin që ferrit mund të jetë edhe një vend**. Nuk e dimë me siguri, por disa teologë si Shën Toma i Akunit, por edhe Maria Simma, mistike austriake, pohojnë që ferrit është jo vetëm një gjendje, por edhe një vend.

15. A ËSHTË E SHKRUAR SE KUSH SHKON NË FERR APO JO?

Nqs për “e shkruar” nënkuptojmë faktin që Zoti, duke qenë i gjithdijshëm, e di se kush do të shkojë në ferr, pra se kush do ta refuzojë deri në fund të jetës së tij dashurinë e Hyjit, i cili do të bëjë gjithçka për ta shpëtuar, kjo po. E kemi shpjeguar në detaj në pyetjen 11.

Por, nqs për fjalën “e shkruar” nënkuptojmë faktin që Zoti “paracakton”, ose siç thuhet “predestinon” njerëzit, pra sikur të ishte Zoti që e përcakton që nga ngjizja nqs ai person do shkojë në ferr apo jo (mos t'ju duket çudi, shumë njerëz e mendojnë, sikur gjyshja ime që thoshte përherë

një histori me një njeri që kishte vvarë të atin e që thonin që ai njeri “kishte lindur për të vvarë të atin”) pra sikur të ishin marioneta me të cilat Zoti bën çfarë të dojë, jo. **Pra, nuk është e shkruar për asnjëri që të shkojë në ferr por një njeri duke zgjedhur lirisht dhe vazhdimisht, deri në çastin e fundit të jetës, që të refuzojë Zotin nëpërmjet mëkatit të rëndë pa u penduar fare, vetë ndëshkohet (shkon në ferr).** Kjo gjë nuk përjashton faktin që Zoti e di, dhe edhe pse e di dhe nuk rri duarkryq por bën çmosin, e lejon, për arsyet që thamë më sipër.

16. A ËSHTË KTHYER KUSH MBRAPSHT NGA FERRI?

Kemi ardhur drejt fundit të pyetjeve mbi ferrin dhe këtë të fundit do ta lidhim me të parën. E thamë që Ai që vjen nga “bota e përtejme”, më saktë nga qielli është Jezu Krishti, vetë Zoti, dhe e njeh shumë mirë botën e përtejme, pra edhe ferrin dhe vuajtjet e ferrit e gjithçka tjetër që ka të bëjë me të. Por, duke qenë se Jezu Krishti ka ikur nga kjo tokë (si njeri-Zot) para dymijë e ca vitesh dhe sado që ta duam e ta besojmë fjalën e tij, duke qenë këto argumente shumë të rëndësishme por të rënda, të vështira për t’u besuar, atëhere kemi nevojë që të dimë më shumë fakte, prova rreth ekzistencës së ferrit. Ndonjë gjë edhe më afër nesh, e ditëve tona, jo vetëm para 2000 e ca vitesh, ndonjë njeri që është kthyer mbrapsht, ndonjë... Mirë, mirë e morëm vesh, jemi si Shën Toma, pasi Toma është ai që nuk e besonte Jezusin të ringjallur, nqs nuk e shihte dhe e prekte me duart e veta. E kështu ndodhi. Pra, edhe ne si Shën Tomën, Jezusi na i plotëson “tekat”, ose më saktë “nevojat”. E këtë jo se është qejf i madh të shohim apo të dimë për ferrin, se sa më larg t’i rrimë aq më mirë është, por sepse duhet të dimë për të, që të dimë si t’i rrimë sa më larg. Atëhere, shkurt, cilët janë këta njerëz që e kanë parë ferrin?

Ja disa emra shenjtërisht, të lumësh, njerëzish që kanë patur vizione të ferrit (për më tepër vizitoni sitin e të Lumit Carlo Acutis: www.miracolieucaaristici.org)

E lumja Anna Caterina Emmerick

Shën Maria e Jezusit të Kryqëzuar

Shën Francesku i Jeronimit

Shën Gjon Bosko

Shën Giovanni Maria Vianney

Shën Paolo Della Croce

Shën Pio i Pietralcinës

Shenjtja Caterina Da Siena

Shenjtja Faustina Kovalska

Shenjtja Francesca Romana

Shën Alfonso Maria Dei Liguori

Shenjtja Maria Maddalena De Pazzi

Shën Antonio I Padovës (Shna Ndoi)

Shentja Teresa e Jezusit Fëmijë

Shenjtja Tereza e Avilas

Shenjtja Veronica Giuliani

Shërbëtorja e Hyjit Benigna Consolata Ferrero

Shërbëtorja e Hyjit Edvige Carboni

Murgeshë Lucia e Fatimës

Clemente Alessandrino

Evagrio Pontico

Giovanni Cassiano

Ignazio I Antiochia

Ilarione i Shën Jeronimit

Origene

Paolo Heremit i Tebes

Shën Beda I Nderuari

Shën Cipriani

Shën Cirillo i Jeruzalemit

Shën Giovanni Climaco

Shën Gjon Gojëarti

Shën Giovanni Damasceno

Shën Giustino Martir

Shën Gregorio i Madh

Shën Massimo Rrëfyesi

Shën Polikarpi

Shën Agustini

Shën Antonio Abat

Shën Atanazio i Aleksandrisë

Shën Ireneo

Shën Izidori i Sivilies

Teodoreto i Cirros

Teodoro I Mopsuestias

Jo fort e shkurtër si listë apo jo? Ndër këta, ne do të lexojmë vetëm tregimin e Shenjtes Faustina Kowalska mbi ferrin: se si ajo është dërguar në ferr (normalisht jo përfundimisht, pra jo sepse e ka merituar, se tani s'do ishte shenjte, por vetëm “për ta parë” e “për të na e treguar”. Ju ftoj të mbaheni sepse është një tregim shumë i fortë, aq më tepër kur mendojmë se janë të gjitha gjëra reale dhe të vërteta! Le të lexojmë se çfarë na thotë Shenjtja Faustina, e marrë direkt nga ditari i saj, mbi ferrin (ajo ka shkuar në ferr për urdhër të Hyjit):

Nga ditari i shenjtes Faustina Kowalska (Fletorja II, 20.X.1936)

Sot, nën udhëheqjen e një engjëlli, isha në humnerën e ferrit. Është një vend torturash të madh në të gjithë shtrirjen e tij jashtëzakonisht të madhe. Këto janë ndëshkimet e ndryshme që kam parë:

Ndëshkimi i parë, që përbën ferrin, është humbja e Zotit

Ndëshkimi i dytë, brenga e vazhdueshme të ndërgjegjes

Ndëshkimi i tretë, vetëdija që ky fat nuk do të ndryshojë kurrë

Ndëshkimi i katërt është zjarri që depërton shpirtin por nuk e asgjëson atë, është një ndëshkim i tmerrshëm, është një zjarr shpirtëror i ndezur nga zemërimi i Zotit.

Ndëshkimi i pestë është errësira e vazhdueshme, një erë e keqe mbytëse dhe edhe pse është errësirë, djajtë dhe shpirtrat e humbur e shikojnë njëri tjetrin dhe shikojnë të gjitha të këqijat e tjetrit dhe të vetes

Ndëshkimi i gjashtë është shoqëria e vazhdueshme e satanit

Ndëshkimi i shtatë është dëshpërimi i tmerrshëm, urrejtja ndaj Zotit, mallkimet dhe sharjet ndaj Zotit.

Këto janë ndëshkime që të gjithë të humburit i vuajnë së bashku, por nuk është ky fundi i torturave. Ka tortura të veçanta për çdo shpirt që janë torturat e shqisave. Çdo shpirt me atë që ka mëkatuar torturohet në mënyrë të tmerrshme dhe të papërshkrueshme. Ka disa shpella të tmerrshme, humnera torturash, ku çdo ndëshkim është ndryshe nga tjetri. Do të kisha vdekur kur pashë këto tortura të tmerrshme, nqs nuk do të më kishte mbajtur plotfuqia e Hyjit. Mëkatari le të dijë që me shqisën me të cilën mëkaton do të torturohet në amshim. E shkruaj këtë për urdhër të Hyjit, kështu që asnjë shpirt të mos justifikohet duke thënë që ferri nuk ekziston, ose që askush nuk ka qenë kurrë atje dhe askush nuk e di si është.

Unë, Murgeshë Faustina, për urdhër të Zotit, kam qenë në ferr, me qëllimin që t'u tregoj shpirtave dhe t'u dëshmoj që ferri ekziston. Tani nuk mund të flas për këtë. Kam urdhër nga Zoti që ta lë të shkruar. Djajtë kanë treguar një urrejtje të madhe ndaj meje, por për urdhër të Zotit u është dashur të më binden. Ajo që kam shkruar është vetëm një hije krejt e dobët në krahasim me atë që kam parë. Një gjë kam vënë re që është që shumica e shpirtave që gjenden aty, janë shpirta që besonin që nuk ekzistonte ferri. Kur u ktheva në vete, nuk arrija dot ta merrja veten nga frika, prej mendimit se disa shpirta atje vuajnë kaq tmerrsisht, prandaj për këtë lutem me një zell më të madh për kthimin e mëkatarëve dhe e thërras pa pushim Mëshirën e Hyjit për ta. O Jezusi im, preferoj që të vuaj deri në fund të botës torturat më të mëdha, se sa të të ofendoj me mëkatin më të vogël.

Pyetja e fundit, që nuk do ta shtjellojmë këtu por mund te gjeni tek tema: Parajsa, është:

17. SI MUND TË JETË I LUMTUR NJË NJERI NË PARAJSË KUR E DI SE NJË NJERI I DASHUR I TIJ ËSHTË NË FERR?

Faleminderit!

